

Rozhýbaný kraj

Marec / 2022

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Príbehy z hranice

Boli sme na mieste, ktoré oddeľuje vojnu od mieru.
Prečítajte si osudy ľudí z hraničného priechodu Vyšné Nemecké.

БЕЗ ПЕРЕСТАНКУ / NONSTOP

БЕЗКОШТОВНІ ІНФО-ЛІНІЯ
НА ДОПОМОГУ УКРАЇНІ
BEZPLATNÁ INFOLINKA
NA POMOC UKRAJINE

0800 222 550

Východ stojí pri Ukrajine

Asi nebudem ďaleko od pravdy, keď poviem, že s príchodom jari sme všetci s nádejou očakávali nový začiatok. Kto by to bol povedal, že po únave z pandémie budeme čeliť vojne... Naša vzdialenosť od bojov v susednej Ukrajine je krehká, preto župa aj tu cíti svoje poslanie. Je pre nás dôležité zostať v bezpečí, ale nevyhnutné pomôcť slabším. Mnohé ženy k nám prichádzajú len s deťmi na rukách, pretože jediné, čo dokázali zachrániť, je vlastný život. Na východe stojíme v prvej línii, hoci u nás vojnoví utečenci zostávajú len jeden alebo dva dni a zväčša putujú ďalej na západ či za hranice. Župa pomáha informovať, poskytuje nocľah, stravu, bezplatnú dopravu aj ďalšiu humanitárnu pomoc. Taktiež zabezpečila prevoz detí zo sirotinca v L'vove. Ale to najdôležitejšie, na čo som hrdý je, aké množstvo ľudí sa rozhodlo podeliť a prejaviť solidaritu. Východniari, neprestáva ma dojímať, koľko sa zmestí do vášho srdca. Špeciálna vďaka patrí našim dobrovoľníkom. Mnohí sa ozývate a pýtate, ako aj vy môžete byť nápomocní pre ďalších ľudí zasiahnutých vojnou.

Ale to najdôležitejšie, na čo som hrdý je, aké množstvo ľudí sa rozhodlo podeliť a prejaviť solidaritu.

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Preto sme v župnej nadácii zriadili transparentný účet. Na pomoc obyvateľom z Ukrajiny pôjde každé jedno euro. Ak chcete darovať hygienické potreby, potraviny či napríklad posteľe alebo matrace, môžete tak urobiť v našom sklade humanitárnej pomoci. Zriadili sme ho v očkovačom centre na Ostrovskeho 1 v Košiciach. Východniarom sa do srdca zmestí veľa a chuť pomáhať je naďalej veľká. Preto prosím, neprestávajte strácať vieru v nový začiatok. Opäť ťaháme za jeden povraz a máme k sebe blízko.

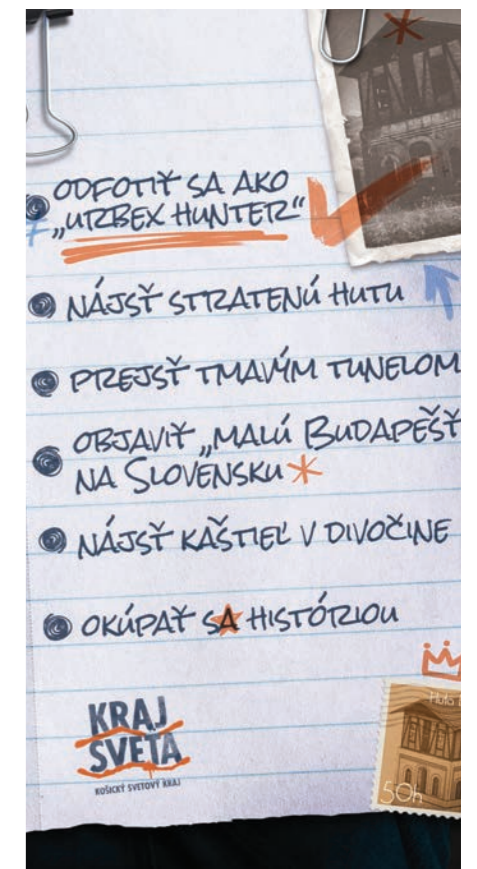
Obsah

Basketbalová sezóna zachránená

Kraj pomáha nielen na Ukrajine, ale aj doma. Župa v spolupráci so športovcami našla riešenie, ktoré pomôže basketbalovému tímu Young Angels zachrániť sezónu.

str. 11

Zážitky z bucket listov

Doprajte si v týchto ťažkých dňoch aj čas na oddych. Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus si pre vás pripravila zoznamy zážitkov na KRAJI SVETA. Ponúka vám BUCKET LISTY.

str. 13-14

Osudy Ukrajincov

Každý deň či noc cez slovensko-ukrajinské hranice prechádzajú tisíce Ukrajincov, ktorí zúfalo utekajú pred vojnou. Každý z nich má iný osud. Jedno je však isté – chcú prežiť a opäť žiť v slobodnej Ukrajine. Osudy Ukrajincov: Prinášame vám príbehy niektorých z nich.

str. 7-8

Rozhovo

so psychologičkou a dobrovoľníčkou

Žije tu množstvo úžasných ľudí, ktorí pomáhajú nezištne a s láskou. Je to naša úloha, naša povinnosť, samozrejmosť.

(Natália Baran, dobrovoľníčka)

Natália Baran - druhá zľava

Vojnový konflikt na Ukrajine sa dotkol nás všetkých. Opýtali sme sa psychologičky Lucii Klasovej, ako sa o vojne rozprávať s deťmi a takisto sme vyspovedali dobrovoľníkov z Ukrajiny, Natáliu s manželom Sergijom, ktorí sa rozhodli nezištne pomáhať utečencom z ich rodnej krajiny.

Lucia Klasová, psychologička

Ako odpovedať na otázku, ak sa dieťa spýta: „Mami, čo je to vojna?“

V prvom rade by som chcela povedať, že ako rodičia môžeme mať pocit, že dieťa túto skutočnosť nereflektuje. Možno nepozeralíme správy, nehovoríme o tom v domácnosti a pod. Prírodzene máme tendenciu svoje deti ochrániť. Je potrebné si uvedomiť, že dieťa vníma zmeny v správaní rodičov. Túto tému od detí neodstrihneme, nech už sú v akomkoľvek veku. Ak sa k nim informácie nedostanú od rodičov, útržky sa k nim donesú od spolužiakov, alebo pedagógov. Samozrejme, že deťom je potrebné vysvetliť aktuálnu situáciu berúc do úvahy ich vek. Inak komunikujeme s dieťaťom, ktoré má medzi 4-6 rokov, inak s dieťaťom v mladšom školskom veku (6-9 rokov) a inak s dieťaťom v pubertálnom veku. Berúc do úvahy vek dieťaťa, a teda aj jeho vnímanie sveta, by sme mali prispôbiť slovník. U mladších detí vieme povedať, že ide o akýsi boj, alebo bitku medzi ľuďmi. Môžeme si pomôcť vizuálnymi pomôckami, napr. hračkami, mapou a pod. Dôležité je nechať dieťa, nech sa pýta, lebo to odráža, čo ho aktuálne trápi a zaujíma. Ako dospelí mu nemusíme hovoriť všetky podrobnosti o vojne a konfliktoch, ktoré nedokáže ešte rozumovo spracovať a dané informácie môžu dieťa zúskostniť. Dieťaťu tiež vysvetlíme, že v jeho živote sa tým nič nezmení – naďalej bude chodiť do škôlky alebo školy, na krúžky a pod. Táto informácia mu dá pocit istoty a bezpečia.

Vojna so sebou prináša strach, utrpenie aj smrť... Rozumejú tomu deti?

Pri téme smrti si treba uvedomiť jednu zásadnú vec a tou je, že smrť, jej nezvratnosť a definitívnosť si deti uvedomujú až okolo 10 roku života. Mladšie deti nie sú rozumovo vybavené túto informáciu vstrebať a pochopiť ju. Tento fakt je dôležitý, keď ako rodičia vedíme s deťmi dialóg. Preto nechajme mladšie deti, nech kladú otázky a odpovede dospelých by mali byť v kontexte toho, čo aktuálne riešia. Deti nad 10 rokov si už súvislosť medzi vojnou a smrťou uvedomujú. Deti uistíme, že im bezprostredne

nič nehrozí. V ich prežívaní môže prevládať strach, ľútosť a bezmocnosť. Je vhodné poukázať na to, čo vieme a zároveň nevieme v tejto situácii ovplyvniť, čo sú akoby problémy moje a problémy iných a okolia. Ak má dieťa pocit bezmocnosti a je frustrované, vieme tieto pocity pretaviť do niečoho zmysluplného – prispieť finančne, alebo materiálne organizáciám, byť dobrovoľník.

Internet je plný hoaxov. Ako im vysvetliť, čomu veriť a čomu zas nie?

Viesť deti ku kritickému mysleniu by nemala byť záležitosť aktuálneho stavu vo svete, ale súčasťou výchovy. Ako rodičia nemôžeme očakávať, že túto úlohu preberú výhradne iné inštitúcie ako školy. Je úlohou aj nás rodičov, deti ku kritickému mysleniu viesť a čo je ešte dôležitejšie zamyslieť sa nad tým, aké informácie na sociálnych sieťach zdieľame my sami, aké komentáre píšeme a v komunikácii s niekým zmienime a aká je vo všeobecnosti naša rétorika. Deťom vysvetlíme, že ak nemajú nejakú informáciu podloženú a overenú, nech ju nezdieľajú, inak sú spoluzodpovední za šírenie hoaxov. Tiež im môžeme vysvetliť rozdiel medzi tradičným a dezinformačným médiom.

Natália Baran, dobrovoľníčka z Ukrajiny

Pred siedmimi rokmi ste prišli s manželom Sergijom z Ukrajiny do Košíc za prácou. Obaja ste zamestnaní v Štátnom divadle Košice. Vy hráte na husliach a váš manžel na lesnom rohu. Okrem toho máte aj polievkárňu. Ako dobrovoľníci dnes pomáhate na hranici, ako vnímate to, že vaša rodná krajina je vo vojne?

Je to zdrvujúce. Na Ukrajine máme mnoho priateľov a množstvo členov našej rodiny. V prvý deň invázie ruských vojsk nám volali, že počuť výbuchy a asi sa začala vojna. Večer boli Rusi už na mnohých miestach. Pochádzame z Ternopiľa, ale veľa

kamarátov máme v hlavnom meste Kyjeve. Ukrajina je náš domov a hlboko sa nás to dotýka. Našťastie, moji rodičia nás prišli navštíviť len niekoľko hodín predtým, ako to celé vypuklo. Mali sme pracovné povinnosti a prišli nám postrážiť deti. Stihli to. Ak by sa tak nestalo, môj ocko by bojoval dnes vo vojne. Bolo mu však ľúto, že tam nie je, ale keby sa tam rodičia vrátili asi by sme sa už nikdy nevideli. Lúčili by sme sa navždy. Spojili sme sa aj s Červeným krížom a pomáhame, kde sa dá. Môj muž s otcom sú každý deň na hranici alebo na miestach, kde sú ubytovaní utečenci.

Čakali ste, že vojna naozaj príde alebo vás to prekvapilo?

Dalo sa to čakať. Bola to len otázka času. Je však strašné, že trpia nevinní ľudia. Často kontaktujem známych, mnohí sa však nevedia dostať z miest, kde bývajú. Koronavírus bola katastrofa a teraz prišla ešte väčšia. Nikto nevie, ako to skončí a toho sa bojím najviac.

Ako Ukrajincom pomáhate?

Máme jedinečnú možnosť ísť na hranice a ponúkať im teplé jedlo, keďže vlastnime polievkárňu. Vonku je stále chladno a naša polievka detí či dospelých môže aspoň na malú chvíľu zasytiť a zohriať. Ukrajinci čakajú dlhé hodiny, aby prešli hranicami a určite im to príde vhod. Okrem toho chodíme aj do ubytovní, kde sa utečenci nachádzajú. V žiadnom prípade sa nechceme chváliť, že niečo robíme. Je to naša úloha, naša povinnosť, samozrejmosť. Mnohí vedia, že sme z Ukrajiny a pýtajú sa nás, ako našim rodákam pomôcť. Nosia nám veci, jedlo, ktoré potom odnášame utečencom. Naš šéf, riaditeľ opery v Štátnom divadle, prispel množstvom potravín a rôznymi vecami, ako napríklad termosky. Veľmi nám všetci pomáhajú a ja som za to naozaj vďačná, že sa dokážu takto Slováci spojiť. Som z toho dojatá. Žije tu množstvo úžasných ľudí, ktorí pomáhajú nezištne a s láskou.

Spájame sa na pomoc Ukrajine

Vojnový konflikt ukázal aj to, akú majú východniari veľkú chuť pomáhať.

Vojnový konflikt Ruska na Ukrajinu ovplyvnil životy miliónov ľudí. Ukázal však aj to, akú chuť máme pomáhať tým, ktorí to najviac potrebujú. Košický samosprávny kraj priamo susedí s Ukrajinou, vojnový konflikt môžeme cítiť veľmi blízko. Aj preto župa vyvíja veľké úsilie, aby sa tí, ktorí prekročia naše hranice, cítili bezpečne. Kraj odsuzuje tento vojnový útok Ruska, na znak podpory východným susedom visí na budove Úradu KSK ukrajinská vlajka. Solidarita však môže mať mnoho podôb. Ďakujeme každému, kto sa svojou troškou snaží pomôcť tým, ktorí museli zo dňa na deň opustiť svoje domovy.

Núdzové ubytovanie

Za prvý týždeň od útoku Ruska na Ukrajinu prešlo slovensko-ukrajinskými hranicami desaťtisíce ľudí. Z obáv o svoj život a zdravie hľadajú úkryt a bezpečie. Košický samosprávny kraj podáva svojim bezprostredným susedom pomocnú ruku – pre vojnových utečencov otvoril núdzové ubytovania. Okrem strechy nad hlavou tu dostávajú aj teplé jedlo a základnú humanitárnu pomoc. Pred ubytovaním majú títo ľudia možnosť bezplatne sa otestovať na koronavírus. Za týždeň otvoril kraj 16 núdzových centier s kapacitou pre 800 osôb. V prevádzke sú školské internáty, turistické ubytovne, škola v prírode aj telocvičňa, v ktorých pribudli posteľe či matrace. Nocľah tu hľadajú najmä matky s deťmi, ale aj študenti, ktorí navštevovali ukrajinské vysoké školy.

Z hraníc premáva posilnená doprava

Najväčší nápor zažívajú najmä hraničné priechody, ktorými denne prejdú tisíce ľudí. Mnohí čakajú v dlhých radoch hodiny, kým prejdú hraničnou kontrolou. Väčšina ľudí cestuje z hraníc ďalej na západ. Košická župa zareagovala na požiadavku na zlepšenie dopravnej dostupnosti. Spolu s autobusovými dopravcami ARRIVA Michalovce a eurobus posilnila linky premávajúce z hraničných priechodov Vyšné Nemecké a Veľké Slemence. Autobusy fungujú ako kyvadlová doprava, z hraníc premávajú na stanice v Michalovciach a v Košiciach a nadväzujú najmä na vlaky do iných európskych miest. Obyvatelia z Ukrajiny využívajú

Informácie v kocke

Aby boli informácie o možnostiach pomoci pre Ukrajinu prehľadné, tí, ktorí majú chuť pomôcť, ich nájdu na jednom mieste na webe KSK web.vucke.sk/pomocukrajine. Základné informácie poskytuje kraj aj v ukrajinskom jazyku, okrem tejto webovej stránky aj prostredníctvom informačných letákov.

jú dopravu prímestskými autobusmi v Košickom kraji bezplatne.

S informáciami pomáha aj infolinka

Pre obyvateľov, ktorí hľadajú na Slovensku útočisko pred vojnou, zriadil kraj bezplatnú infolinku. Telefónne číslo 0800 222 550 je k dispozícii nepretržite 24 hodín denne. S dobrovoľníkmi z Dobrovoľníckeho centra Košického kraja sa vojnoví utečenci dohodoria v slovenskom aj ukrajinskom jazyku. „Mnohí, ktorí prichádzajú na naše územie, sú informačne dezorientovaní, potrebujú pomôcť s tým, kde sa môžu ubytovať, či majú nárok na zdravotnú starostlivosť, ako môžu požiadať o azyl, či ako si vyhľadať dopravné spojenie pri svojej ďalšej ceste. S týmito otázkami im pomáhamo prostredníctvom krajskej infolinky. Skúsenosti s jej prevádzkou máme z čias pandémie, kedy sme podobným spôsobom poskytovali informácie o očkovaní,“ povedala predsedníčka Dobrovoľníckeho centra Košického kraja Miroslava Langerová.

Dobrovoľníkov nájdete tiež v informačných stánkoch

Okrem infolinky poskytujú krajskí dobrovoľníci informácie aj priamo v teréne, a to v informačných stánkoch. Kraj ich zriadil na hraničných priechodoch vo Vyšnom Nemeckom a Veľkých Slemencoch. Po prekročení hranice poskytujú vojnovým utečencom základnú humanitárnu pomoc aj informácie o možnostiach ubytovania či autobusovej doprave z hraničných priechodov. Keďže dopravnými uzlami sa stali stanice, ďalšie tri informačné stánky vznikli na železničnej a autobusovej stanici v Košiciach aj v budove železničnej stanice v Michalovciach. Dobrovoľníci pomôžu

s kúpou cestovného lístka či zabezpečením ubytovania.

Pomáhamo na viacerých frontoch

Obyvateľom z vojny zasiahnutej Ukrajiny pomáha aj Nadácia Košického samosprávneho kraja. Krajskí poslanci vyčlenili zo župného rozpočtu 100 000 eur, ktoré prostredníctvom Nadácie poskytnú na konkrétnu pomoc vojnovým utečencom. Do zbierok sa však spájajú ľudia z celého sveta. Východniari ukázali dobré srdce aj pri zbierkach materiálnej pomoci. Samosprávy, neziskové organizácie či občianske združenia zbierajú pre obyvateľov v núdzi teplé oblečenie, trvanlivé potraviny aj hygienické či zdravotnícke potreby. Župa sa snaží uľahčiť logistiku a rozmiestňovanie vojnových utečencov do zariadení núdzového bývania. Najnovšie vytvorila aplikáciu, prostredníctvom ktorej dobrovoľníci dokážu prichádzajúcim zarezervovať ubytovanie v župných zariadeniach priamo v infopointoch. Aplikácia informuje o obsadenosti kapacít, zarezervovať nocľah možno aj podľa špecifických kritérií, napríklad pre ľudí so zdravotným postihnutím či zvieratám.

Chceš pomôcť ako dobrovoľník?

Ak nechceš na správy o vojnových utečencoch pozeráť iba z televíznej obrazovky ale máš chuť a čas pomôcť, prihlásiť sa môžeš aj ako dobrovoľník. Dobrovoľnícke centrum Košického kraja uvíta každú pomocnú ruku. Pomáhať môžeš na hraničných priechodoch vo Vyšnom Nemeckom alebo Veľkých Slemencoch v informačných stánkoch s humanitárnou pomocou, v ktorých sa dobrovoľníci striedajú počas 24-hodín v smenách. Ďalší zase pomáhajú v informačných stánkoch na železničnej a autobusovej stanici v Košiciach aj na železničnej stanici v Michalovciach. Pomoc dobrovoľníkov je tiež vítaná v núdzových zariadeniach pri ubytovaní vojnových utečencov. Ak ti časové možnosti nedovoľujú pomáhať v teréne, prihlásiť sa môžeš aj ako dobrovoľník na infolinke KSK. Stačí nás kontaktovať na tel. čísle **0905 601 861** alebo e-mailom na dckk@dckk.sk.

Miesto medzi vojnou a mierom. Toto sú príbehy z hranice

Strhané tváre, oči plné strachu. Matky unikajúce s deťmi pred vojnou, ale aj dôchodcovia, ktorých vrásky prezrádzajú, že sa s nimi život nemaznal. Ktovie, či rozmýšľali nad tým, že raz budú utekať cez slovensko-ukrajinské hranice v jeseni svojho života. Jedno je však isté, každý z nich si nesie svoj vlastný kríž vo vlastnom príbehu života.

Boli sme na mieste, ktoré oddeľuje vojnu od mieru. Prinášame vám príbehy z hranice Vyšné Nemecké. Yulia a Aňa pochádzajú z ukrajinského mesta Zaporozie, ktoré je od Slo-

venska vzdialené viac ako 1000 kilometrov. Nikdy si nepomysleli, že ich vojna vyženie z rodného mesta. Z večera do rána si však zbalili dva ruksaky a vydali sa na ďalekú cestu. „Cez Slovensko len prechádzame. Našou cieľovou destináciou je Varšava. Na hranicu po nás prídu poľskí kamaráti,“ hovorí Yulia. Dodala, že sa do Zaporozia chce raz určite vrátiť. Kedy to však bude, nie je vôbec jasné. „Ostal tam môj otec a brat. Idú bojovať, ochraňovať našu krajinu. Veľmi sa však bojím, že ich už nikdy neuvidím. Nedokážem uveriť tomu, že si Rusi myslia, že ich vítame,“

dodáva so slzami v očiach. „Do nášho mesta sa ešte nedostali, a preto verím, že stále máme nádej. Dúfam, že nám naše krásne mesto nezničia. S kamarátkou sme sa rozhodli odísť zo strachu. Každú noc sme sa budili na výbuchy a hrnot tankov, ktoré prechádzali neďaleko mesta. Nevedeli sme to zniesť.“ Vtedy ešte netušili, že vojaci prídu aj do ich mesta. So sebou si zobrali všetky doklady, hygienické potreby a niekoľko kusov oblečenia. Nemali čas rozmýšľať, čo si so sebou zabalía a čo nechajú v zamknutom byte. „Na posteli som si však nechala odkaz. Vitaj doma v slobod-

nej krajine. Bude ma čakať, pokiaľ neprídem. Do Ukrajiny, ktorá je slobodná.“ Na hranici sa nám zdôverili so svojim príbehom aj ďalšie ženy Dáša s mamou a Irina. Keď prekročili hranice ich oči zaliali horkosladké slzy. „Sme také šťastné, že sme na Slovensku, a také nešťastné, že sme opustili našu Ukrajinu. Nevieť sa z toho spamätať,“ vraví Irina. Pochádzajú z Lvova a na Slovensku sa takisto dlho nezdržia. Irina nám ukázala fotky, ktoré urobila pri odchode z krajiny. Zhorené autá, vojaci so zbraňami a všade navôkol len strach. „Vo Vroclave nás čaká môj priateľ. Nemohli sme ostať doma. Každý deň som videla tanky, ktoré prechádzali okolo nášho domu. Počuli sme výbuchy. Raz som išla do obchodu a keď som sa vrátila, auto som mala rozstrieľané. Odvtedy

som už na nákup nešla. Piekli sme si chlieb doma, aby sme mali čo jesť. Nemohli sme tak žiť, a preto sme odišli.“ Na Ukrajinu jej ostali starí rodičia a otec, ktorý musí ísť do vojny. „Bojím sa o všetkých blízkych. S mojou kamarátkou, ktorá žije v Kyjeve, sa neviem spojiť druhý deň.“ Ďakuje však všetkým Slovákom, ktorí s nimi súcítia a pomáhajú im. „Som nesmierne vďačná. Ďakujem tisíckrát. Toľko dobroty, lásky a pomoci som ešte nezažila. Všetci sú k nám milí a chcú nám pomáhať. Verím, že to čoskoro skončí. Sláva Ukrajine.“ Košický samosprávny kraj má viacero zariadení, ktoré fungujú ako centrá pre vojnových utečencov z Ukrajiny. Pre núdzové bývanie slúžia aj priestory telocviční, napríklad aj na SOŠ obchodu a služieb v Sobrančiach, kde sme sa presunuli. V čase,

keď sme tam prišli, sa tri matky s malými deťmi vracali do Užhorodu. „Ideme domov sa rozlúčiť s našimi mužmi. Budú slúžiť našej krajine. Možno to bude poslednýkrát, čo ich uvidíme,“ so slzami v očiach nám vrela Alessia. Vydali sme sa aj do SOŠ techniky a služieb vo Veľkých Kapušanoch, ktorá poskytuje pre utečencov priestory telocvične aj priestory bývalého internátu. „Všetci makáme, ako sa dá. Žiaci aj učitelia. Snažíme sa Ukrajincom vytvoriť čo najlepšie podmienky. Naši študenti ostávajú po škole pomáhať, a to aj tí, ktorí nie sú v štúdiu excelentní. Prekvapili ma a ja som im za všetkých dobrých ľudí, ktorí priložili ruku k dielu, veľmi vďačná. Pomáhať si musíme,“ povedal riaditeľ školy Richard Mokoš.

Deti z ukrajinského sirotinca

Košický samosprávny kraj v spolupráci so svojím zmluvným autobusovým dopravcom, spoločnosťou eurobus, previezol z hraničného priechodu vo Vyšnom Nemeckom 49 chlapcov zo sirotinca v meste Lvov. Len ťažko si vieme predstaviť, čo je to nemať rodinu a nie to ešte prísť do cudzej krajiny. Vojna si však daň vyberá na nás všetkých. O chlapcov sa na Slovensku postarali Saleziáni Dona Bosca na Slovensku. Najmladší Il'ja má len 6 rokov. V sirotinco strávil približne dva dni a po vypuknutí vojny musel svoju krajinu opustiť spolu s ďalšími chlapcami. Všetky príbehy sa síce ťažko počúvajú, ale musíme veriť, že budú mať šťastný koniec.

NADÁCIA KSK POMÁHA UKRAJINE

Prispejte aj vy na transparentný účet
SK72 0900 0000 0051 8801 1600

#StojimePriUkrajine

Pomôcť Ukrajine môžete aj vy

Pre finančné príspevky zriadila župa transparentný účet, hmotnú pomoc prijíma v humanitárnom sklade na Ostrovskeho 1 v Košiciach.

Východniari, aj vy by ste chceli pomôcť obyvateľom z vojnou zasiahnutej Ukrajiny? Môžete tak urobiť všetci, čo máte odhodlanie. V spolupráci s Nadáciou Košického samosprávneho kraja sme na župe zriadili transparentný účet s číslom **SK72 0900 0000 0051 8801 1600**. Či ste fyzická alebo právnická osoba, prispieť môžete ľubovoľnou čiastkou. Na pomoc vojnovým utečencom poputuje každé jedno vyzbierané euro. Dôležité informácie k zbierke

nájdete na webovej stránke **nadaciask.sk** v sekcii Pomôžme spolu ľuďom z Ukrajiny. Kliknúť sem môžete aj vy, ktorí by ste radi prispeli hmotne. Kraj zriadil na tento účel Sklad humanitárnej pomoci. V priestoroch veľkokapacitného očkovačieho centra na Ostrovskeho 1 je k dispozícii denne od 8:00 do 20:00. Nosiť môžete posteľ, matrace, posteľnú bielizeň či uteráky. V župných centrách krízového bývania sú stále potrebné aj hygienické potreby či

drobné občerstvenie. Všetok vyzbieraný materiál budeme distribuovať do núdzového bývania, ktoré sme na župe zriadili pre vojnových utečencov po celom kraji. Ak chcete ľuďom z Ukrajiny poskytnúť dočasné ubytovanie aj vy, registrovať sa môžete na vládnej stránke **pomocpreukrajinu.sk**, ktorá má slovenskú aj ukrajinskú verziu. Nahlásiť sa tu môžu obidve skupiny záujemcov – tí, čo ubytovanie hľadajú aj čo ho ponúkajú.

**Chcete sa stať
dobrovoľníkom?**

Kontaktujte Dobrovoľnícke centrum Košického kraja: **0905 601 861** alebo **dckk@dckk.sk**. Aktuálne naši dobrovoľníci pomáhajú s humanitárnou pomocou a prijímaním obyvateľov z Ukrajiny do núdzových ubytovacích zariadení.

Zlepšujeme služby v prímestskej doprave

Nové zmluvy s dopravcami prinesú vyššiu kvalitu služieb. Zmeny začnú platiť od 1. apríla.

Košický samosprávny kraj má za sebou tender na dopravcov, ktorí budú zabezpečovať služby v prímestskej autobusovej doprave najbližších najmenej sedem rokov. Súťaž vyhrali spoločnosti ARRIVA Michalovce a eurobus. V rámci nového kontraktu budú povinní zabezpečovať služby v prímestskej autobusovej doprave vo vyššom štandarde. Košická župa je pritom jednou z mála, ktorej sa podarilo vysúťažiť nové zmluvy bez väčších problémov. „Cestujúci nemusia mať obavy, že vyšší komfort prinesie aj vyššie cestovné, od 1. apríla

sa nemení ani výška cestovného ani cestovné poriadky. Naopak, teší sa môžu na postupné zvyšovanie kvality poskytovaných služieb. Dopravcovia majú povinnosť modernizovať svoj vozový park, samozrejmosťou sú klimatizované autobusy,“ informoval konateľ spoločnosti IDS Východ Radovan Hužvík. Spoločnosť ARRIVA Michalovce bude prevádzkovať prímestskú autobusovú dopravu v oblasti Košice Východ, ktorá zahŕňa regióny Zemplín, Sobrancecko a Medzibodrožie.

Spoločnosť eurobus bude obsluhovať oblasť Košice Západ v regiónoch Spiš, Gemer a okolie Košíc. Nové zmluvy s úspešnými uchádzačmi sú uzatvorené na sedem rokov s možnosťou opcie na ďalšie tri roky. Mimovládna organizácia Transparency International Slovensko kritizovala tento tender košickej župy, podľa nej kraj, okrem iného, určil krátke lehoty na podávanie cenových ponúk pre uchádzačov. Kraj informoval, že túto súťaž pripravoval dva roky, zámer vyhlásiť súťaž zverejnil v Úradnom vestníku EÚ v auguste 2020.

Čo prinesú nové zmluvy?

- Priemerný vek autobusov maximálne 9 rokov
- Maximálny vek vozidla najviac 14 rokov
- Aspoň 50 % vozidiel s klimatizáciou, do 10 rokov 100 %
- Nízko podlažné autobusy 15 %
- Možnosť platby mobilom

Župná telocvičňa zachráni sezónu basketbalistiek

Napriek vážnej situácii na Ukrajine kraj neprestáva pomáhať ani doma. Pomocnú ruku podáva mládežníckemu kolektívnemu športu v krajskom meste.

Po tom, čo mesto Košice ohlásilo rozsiahlu rekonštrukciu Angels arény, prídu dočasne viaceré športové kluby o tréningovú halu. Župa v spolupráci so športovcami našla riešenie, ktoré pomôže basketbalovému tímu Young Angels zachrániť sezónu. Za prevádzkové náklady mu poskytnú rekonštruovanú telocvičňu svojej Strednej odbornej školy priemyselných technológií v mestskej časti Šaca, ktorá ako jedna z mála v Košiciach spĺňa parametre nielen na tréningy, ale aj zápasy. Pomôže tiež florbalovému klubu Florko a o nájomné zmluvy sa v nej budú môcť

uchádzať i ďalšie kluby, ktoré pôsobili v Angels aréne. Zámer schválilo Zastupiteľstvo KSK na zasadnutí 28. februára. „Aj vzhľadom na pandémiu náš klub bojuje o prežitie, časť dievčat bude musieť prestať s basketbalom. Preto sme veľmi vďační Košickému samosprávnemu kraju za to, že čiastočne vyrieši naše tréningové problémy. Dve družstvá dievčat nájdú svoje nové pôsobisko v Šaci a budú môcť pokračovať v basketbale,“ povedal generálny manažér basketbalistiek Young Angels Daniel Jendrichovský. Prvý zápas na palubovke župnej telocvične v Šaci

odohrali mladé športovkyne 5. marca. Cez deň využívajú priestory žiaci strednej školy v rámci telesnej výchovy, basketbalistkám a florbalistom slúži palubovka v popoludňajších hodinách. Športovci majú v Šaci k dispozícii zrekonštruovanú telocvičňu s novou palubovkou, novými basketbalovými košími a ďalším vybavením. Komplexná obnova za vyše 300-tisíc eur sa začala v roku 2020 a ukončená bola začiatkom roka 2022. Opravou prešla strecha, pribudli aj nové okná a zo západnej strany budovy zateplenie.

Priority poslancov KSK

Aké sú Vaše úspechy ako poslanca KSK v tomto volebnom období, čo sa Vám podarilo presadiť alebo zrealizovať?

Rastislav Javorský

OLaNO, SaS, KDH, NOVA

Poslancom KSK za okres Spišská Nová Ves som už druhé volebné obdobie a dobré poznanie prostredia, v ktorom pôsobím, určite zefektívnilo moje rozhodnutia. Tie majú vplyv na život obyvateľov celého kraja. O to viac, že som predsedom najväčšieho poslaneckého klubu. Teší ma, že sme spolu so županom Rastom Trnkom v našom okrese mohli realizovať niekoľko významných investícií, najmä do ciest. Spomeniem úseky Spišské Vlchy - Veľký Folkmar, či hlavné dopravné tepny v Spišskej Novej Vsi. Ako športovca ma teší, že sme urobili plán rozvoja športovej infraštruktúry a v Spišskej Novej Vsi začíname stavať novú veľkú telocvičňu. Vybavili sme aj investície do cestovného ruchu, stredných škôl a pre Múzeum Spiša. A ďalšie projekty pomoci už sú pripravené.

Milan Kaplan

OLaNO, SaS, KDH, NOVA

Najviditeľnejším úspechom je postupná rekonštrukcia Zemplínskeho múzea v Michalovciach. Ako člen školskej komisie som sa v tomto volebnom období venoval najmä školstvu, pomohol som pri investíciách do michalovských stredných škôl. Zrekonštruovali sme fasádu na Gymnáziu Pavla Horova, pripravujeme rekonštrukciu budovy Gymnázia na ul. L. Štúra, presadil som obnovu telocvične na internáte SOŠ obchodu a služieb a výmenu zastaraných okien na SOŠ technickej v Michalovciach. Presadil som tiež výstavbu skateparku v Michalovciach, ktorú zdržala pandémia a problémy s pozemkami, realizácia by sa však mala v tomto roku pohnúť. Úspechov, ale aj ďalších výziev je stále mnoho.

Ján Kokarda

nezávislý

Poslancom zastupiteľstva KSK som tretie volebné obdobie a myslím, že aktuálne volebné obdobie je z pohľadu nášho kraja najúspešnejšie. Aktívne sa zúčastňujem zasadnutí sociálnej, cirkevnej a finančnej komisie, ktorých som členom a v ktorých podporujem aktivity zamerané na zlepšenie kvality života obyvateľov kraja. Za úspech považujem aj navýšenie rozpočtu KSK na dotácie pre činnosť verejnoprospešných organizácií v kraji, ako aj na aktivity obcí pomocou novej dotačnej schémy. Pôsobím aj v ďalších inštitúciách zriadených krajom a som rád, že môžem priamo podporovať aj projekty určené na rozvoj cestovného ruchu, kultúry a športu.

Novinky zo Zastupiteľstva KSK

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po 29. krát v tomto volebnom období 28. februára. Zastupiteľstvo KSK prebiehalo v online forme, jeho priebeh bol vysielaný naživo na facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde bol zverejnený aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania.

Najdôležitejšie témy z rokovania

Poslanci KSK schválili možnosť nemocníc v Michalovciach, Spišskej Novej Vsi, Rožňave a v Trebišove, ktoré sú súčasťou siete Svet zdravia, uchádzať sa o finančné prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti, a to na vybudovanie prístavby k budovám nemocnice či nákup medicínskej techniky.

Na základe výsledku výberového konania, ktoré sa konalo formou verejného vypočutia, bola vymenovaná nová riaditeľka Kultúrneho centra Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmci, Andrea Pakostová.

Schválené boli aj uznesenia týkajúce sa spolufinancovania projektov zameraných na výstavbu nových cyklotrás, a to na Zemplínskej šírave medzi obcami Zalužice a Lúčky a v Margecanoch v Hnileckej doline.

Poslanci schválili vyčlenenie 100 000 eur z rozpočtu KSK ako nenávratnú finančnú podporu na pomoc obyvateľom z Ukrajiny.

Poslanci tiež schválili nízkoúhľovú stratégiu organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, prostredníctvom ktorej naplánovala župa kroky na zníženie emisií formou znižovania energetickej náročnosti jednotlivých organizácií.

Nasledujúce Zastupiteľstvo KSK bude slávnostné, konať sa bude 22. apríla. Poslanci budú pokračovať v riadnom rokovaní 25. apríla.

Bucket listy: Nezabudnite na svoje sny

Mnohí považujeme mier za samozrejmosť. Donedávna sme si mysleli, že vojna v Európe a v 21. storočí ani byť nemôže. To, čo sme si však mysleli, že sa nestane, sa stalo z večera do rána. Tisíce Ukrajincov prekračujú hranice a chcú sa dostať do bezpečia. Život sa stal zo dňa na deň krehkejším.

Aj preto by sme si mali plniť sny, mať túžby a spoznávať nepoznané. Nečakať, ale začať naplno žiť. Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus si pre vás pripravila zoznamy nespútaných zážitkov na KRAJI SVETA. Ponúka vám BUCKET LISTY, na ktorých si môžete začať odškrtnávať svoje divoké zážitky.

Koľko by ste chceli preliezť kopcov, v koľkých posteliach sa vyspať do

ružova, koľko objaviť tajných zákutí či koľkými gastronomickými pochúťkami poštekliť chuťové poháriky? Človek nemusí mať peniaze na to, aby sa stal milionárom. Staňte sa milionárom za zážitky v našom Košickom kraji. Nechajte sa inšpirovať.

Schladit' sa na Kraji sveta

Otužovanie je na Slovensku na vzostupe. Ľudia s obdivom pozerajú na odvážnych mužov a ženy, ktorí dokážu vliezť do studenej vody a vyzerá pri tom, ako keby im zima vôbec ani nebola. Nepozerajte, neobdivujte, staňte sa nimi aj vy. Otužilecká „plážová

sezóna“ trvá v našich zemepisných podmienkach pri teplotách otvorenej vody (menej ako 12°C), čo je dobrá správa pre všetkých súčasných, ale aj budúcich otužilcov. Aj keď už máme jar, sezóna otužovania ešte neskončila. Splňte si tento bucket list už aj zajtra. Oblečte si na seba plavky, na hlavu nasad'te čiapku a vlezte to „ľadovej“ vody. Zahod'te zábrany a schlad'te sa v Palcmanskej Maši – najstudsenej a najvyššie položennej vodnej nádrži na Slovensku (takmer 800 m. n. m.), až celkom na kraji sveta. Preplávajte medzi ľadovými kryhami v neprístupne vyzerajúcej rokline Prielom Hornádu v Slovenskom raji. Zatnite sekerou do ľadu a nájdite odvahu otužilca. Veríme, že tri minúty v studenej vode dáte nakoniec s prehľadom.

Vbehnúť do exteriérovej galérie

Za zážitkami nemusíte cestovať len do prírody. Niekedy stačí ostať vo vlastnom meste. Skúste sa porozhliadnuť a zapozerať sa do duší budov, ktoré sa nachádzajú okolo vás. Pozdvihnite svoj pohľad na miesta, kde sa zjavuje exteriérové umenie a prejdite sa „down the streets“. Doprajte si prospešnú pozorovaciu siestu spolu s duchmi osobností umenia. Street art nájdete na každom rohu. Graffiti, reklamná typografia či mural vám otvára dvere do open air galérie, ktorá je zadarmo a všade okolo vás. Vbehnúť do exteriérovej galérie, vydať sa po stopách košického Banksyho, uniknite za svetlom, spoznajte skamenených obyvateľov. Diela nájdete v rôznych mestských častiach, v parkoch i na sídliskách. Na záver si zoberte tenisky a prebehnite sa Košicami. Táto výzva má aj hlbší význam, pretože Košičania sa cítia byť významnou súčasťou bežeckého sveta. Určite vás v behu bude nejeeden povzbudzovať.

Urbex na ex

Krajská organizácia Košice Región Turizmus si pripravila bucket list aj pre tých, ktorí chcú objavovať poznané, ale so zmenenou tvárou. Čo to je? Napríklad katakomby, staré nepoužívané budovy, kanalizácia, odstavené továrne, strechy, rozpadnuté kostoly, mŕtve nemocnice, tunely či mosty. Nič neodnášajte, len sa vyfotíte a uchovajte si spomienky. Zachyťte v čase ich obnovu. Už ste niekedy navštívili Hutu Etelka? Ešte, nie? Teraz je ten najvyšší čas. Najkrajšia zachovaná huta na Slovensku siaha do výšky 11 metrov a železo sa v nej tavilo do roku 1907. Železné srdce Gemera a živý pomník grófa Emanuela Andrássyho z druhej polovice 19. storočia

v časoch najväčšej slávy prosperoval tak, že živil polovicu Gemera. Na bucket liste si nezabudnite odškrtnúť aj stratenú hutu. Stačí zísť do Kluknavy k miestnej časti Štefanská Huta, kde v minulých storočiach (18. – 19. st.) postavili prvú továreň v Európe s elektrolýzou medi, striebra a ortute. Každý dobrodruh musí prejsť tmavým tunelom. Ide totiž o tajomný a hlavne neobyčajný adrenalínový zážitok. Slavošovský tunel je na to ako stvorený. Prevládne vás strach alebo nájdete v sebe odvahu? Slavošovský železničný tunel, ktorý je dlhý 2400 metrov ponúka neskutočný adrenalín. Nič nevidíte, a pritom

vhádzate ako keby do stredu zeme. Nezabudnite takisto objaviť „malú Budapešť“ na Slovensku, a to Železiarne v Drnave a nájsť kaštieľ v divočine. Áno, aj divočinu máme v Košickom kraji, a to priamo v Kaštieli Skároš. A aby sme nezabudli aj na náš klenot. Slovenské „Karlove Vary“. Sú to Sobrancecké kúpele, ktoré vás okúpu históriou. Prvá písomná zmienka o kúpeľoch pochádza z roku 1336 a vyhľadávané boli medzi obyvateľmi Uhorska, no hostia prichádzali aj z Ruska, Rumunska, Poľska či Moldavska. Za čias monarchie liečivú vodu dokonca rozvážali vo fľašiach po celom Uhorsku.

Krajská organizácia Košice Región Turizmus si pre vás pripravila mnoho bucket listov. Stačí sa len zamyslieť nad tým, čo chcete všetko stihnúť a vybrať si ten správny na ich stránke www.kosiceregion.com. Tak čo, idete si s nami odškrtnávať zážitky na bucket listoch?

V marci nielen o knihách

Prvý jarný mesiac pripomína dôležitosť čítania kníh, ich krásu i hodnotu. Knižnice v kraji ho oslavia vo veľkom štýle, no umelecký zážitok ponúkajú aj múzeá či galérie.

Mesiac kníh 1.3. - 31.3.2022

Marec je tradične mesiacom kníh a v tomto roku v ňom rezonuje téma ekológie a udržateľnosti. Župné knižnice

pozývajú na vyše 40 aktivít a podujatí. Budúci čitatelia môžu využiť bezplatnú registráciu, tí pôvodní uvítajú možnosť upustenia od sankčných poplatkov.

25.3. - 2.10.2022 Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove

Výstava 999 Morituri te salutant, nad ktorou udelil záštitu predseda kraja, je pripravená pri príležitosti smutného 80. výročia prvého transportu tisícky židovských žien a dievčat. Pochádzali zo zemplínsko-šarišskej župy a smerovali do tábora Auschwitz-Birkenau v Osvienčime.

2.3. - 15.5.2022 Východoslovenská galéria v Košiciach

Nová výstava Ruka na konci ramena ponúka okrem konkrétnych diel aj príbehy, ktoré stoja za vznikom prác umelcov. Vytvorili ich spoločne s ľudmi žijúcimi v sociálne vylúčených lokalitách. Sú medzi nimi seniori, ľudia bez domova, zdravotne znevýhodnení, deti aj študenti.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemickej situácie.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **31.3.2022**. Vyhrať môžete ploskačku, prenosný reproduktor, šiltovku a dáždňik. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Norbert Pogány, Irena Remáčová**

Stonehenge (Anglicko) je prehistorický monument. Slúžiť mohol ako kalendár, observatórium, miesto rituálov či miesto (tajnička).

Autor: Juraj Mitošinka	ako	indonézske strom	udeľ milosť	rozhlisová stanica JAR	otec (hypok.)	Pomôcky: enol, RSA, síl, batan, fasait, SIP	oslovoval zámenom <i>oni</i>	Beáta (dom.)	vyučuj	3. časť tajničky	pravidelná splátka dlhu
potrat (lek.)						natiahla na nohy obuv					
1. časť tajničky						špina (expr.) citoslovce roztrhnutia					
ušné lekárstvo, otológia									značka európa šašovia (zdrob.)		
kosil				čln na Rýne vz. hydridu lítia				ruská polievka závesová látka			
organická zlúčenina					nerast podkladové brvno						
Pomôcky: ašgil, pals, toast, KT, fathom, iilit	tyč na svietenie, pochodeň	tlač. ag. Švédska Artúr (dom.)				mláďa líšky rehoľník					
stará anglická plošná miera							letecké krídlo jednotka zn. ph			druh pôdnej formy	biely nerast
skratka súhvezdia Baran				skr. dinonyfialátu rímske číslo 502				omám alkoholom Adam (dom.)			
MPZ Kuvajtu			zvykol zdvíhať zn. pre decigram								
2. časť tajničky											
najmladší ordovický stupeň (geol.)						prípitok					